

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI-4113-01-02/2013

D/13/503

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok

T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33

lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/13/503 – Efekty kształcenia w szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	1. Władysław Radgowski – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84231 z dnia 12 kwietnia 2013 r. 2. Krzysztof Gołębiowski – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84239 z dnia 23 kwietnia 2013 r. [Dowód: akta kontroli str.1-4]
Jednostka kontrolowana	Spółeczna Szkoła Podstawowa nr 4 w Zespole Szkół Podlaskiego Towarzystwa Oświatowego w Białymstoku (zwana dalej „Szkołą” lub SSP nr 4”), ul. Dzielna 19, 15-363 Białystok
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewa Teresa Obuchowska, dyrektor Zespołu Szkół Podlaskiego Towarzystwa Oświatowego od 7 czerwca 2006 r. [Dowód: akta kontroli str. 5-6]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, efektywność kształcenia w Społecznej Szkole Podstawowej nr 4 w latach szkolnych 2009/2010-2012/2013.

Podstawą pozytywnej oceny są bardzo dobre efekty dydaktyczne Szkoły, właściwa organizacja i realizacja procesu dydaktycznego oraz wspieranie kształcenia uczniów uzdolnionych jak i mających trudności w nauce.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- niezapewnieniu możliwości odbywania obowiązkowych zajęć klasowo-lekcyjnych z wychowania fizycznego na sali sportowej uczniom w niektórych oddziałach klas IV-VI,
- prowadzeniu zajęć komputerowych w oparciu o program nauczania, którego nie przedstawiono dyrektorowi w celu dopuszczenia do stosowania,
- niezachowaniu niektórych wymagań w zakresie bezpiecznych warunków przebywania w Szkole.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja Szkoły

1.1. Podstawy formalno-prawne funkcjonowania Szkoły

Opis stanu faktycznego

Szkoła dysponowała zaświadczeniem wydanym 20.07.2006 r. przez Naczelnika Wydziału Edukacji i Sportu Urzędu Miejskiego w Białymstoku o wpisaniu 13.03.1995 r. Zespołu Szkół Podlaskiego Towarzystwa Oświatowego do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez Prezydenta Miasta Białegostoku. Dane w zaświadczeniu były zgodne ze stanem faktycznym i odpowiadały wymogom art. 82 ust. 3a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty². [Dowód: akta kontroli str. 7 i 153]

1.2. Zgodność statutu szkoły z przepisami prawa

1. W okresie objętym kontrolą SSP nr 4 działała na podstawie statutu nadanego 5 września 2006 r. przez Zarząd Podlaskiego Towarzystwa Oświatowego (PTO), spełniającego wymogi art. 84 ust. 2 ustawy o systemie oświaty. W latach szkolnych 2009/2010-2012/2013 organ prowadzący wprowadził do statutu zmianę dotyczącą systemu oceniania (zagadnienie

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

opisano w pkt. 1.2.2.). Statut zawierał wszystkie wymagane elementy, w tym zasady tworzenia oddziałów. Zgodnie ze statutem, liczba uczniów w oddziale nie powinna przekraczać 16 osób. Na przekroczenie tej liczby zgodę wyraża organ prowadzący. Z ewidencji uczniów wynika, że w okresie objętym kontrolą przekroczona była liczba dzieci w poszczególnych oddziałach. W roku szkolnym 2009/2010 w pięciu oddziałach (po jednej osobie), zaś w latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 w jednym oddziale o jedną osobę, a w roku 2012/2013 w jednym oddziale o dwie osoby.

[Dowód: akta kontroli str. 8-25, 33 i 144]

Tylko w przypadku jednego ucznia organ prowadzący wyraził na piśmie zgodę na przekroczenie liczby 16 uczniów w oddziale. Według wyjaśnień dyrektora Szkoły Ewy Obuchowskiej Zarząd był informowany ustnie i mailowo o zwiększonej liczbie uczniów zaraz po zakończeniu rekrutacji. Każdorazowo wyrażał zgodę, lecz nie było to dokumentowane w formie uchwały bądź zapisów w protokole z posiedzenia Zarządu. Także rodzice dzieci przyjętych do oddziału podczas spotkań wyrażali zgodę na zwiększenie liczby uczniów w oddziale.

[Dowód: akta kontroli str. 265-269]

W statucie ustalono zasady tworzenia grup wychowawczych w świetlicy (25 uczniów), grup międzyoddziałowych do realizacji zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, kół zainteresowań i innych zajęć nadobowiązkowych, organizację zajęć pozalekcyjnych i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami zapewniono na mocy porozumienia z 18.10.2007 r. zawartego z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „Promed-Schol” w Białymstoku.

[Dowód: akta kontroli str. 26-31]

2. W okresie objętym kontrolą w SSP nr 4 obowiązywały następujące wewnętrzne systemy oceniania (WSO):

- z 13 września 2012 r., przyjęty przez organ prowadzący. Dotyczył on Zespołu Szkół PTO i był opracowany na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych³.
- do 12 września 2012 r. obowiązywał wcześniejszy WSO. Szkoła ani organ prowadzący nie posiadali już tego dokumentu (lub podpisanej kopii). Kontrolującemu okazano niepodpisany WSO pobrany z archiwum serwera, na którym Szkoła ma swoją stronę internetową. Wynika z niego, że wymagania edukacyjne były takie same jak w obecnie obowiązującym WSO. Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły Ewa Obuchowska, egzemplarz poprzednio obowiązującego WSO został prawdopodobnie zniszczony.

[Dowód: akta kontroli str. 265-269 i 275-315]

W WSO ustalone zostały kryteria ocen z zachowania, skala i formy ocen śródrocznych i końcowych.

Zgodnie ze statutem Szkoły opracowanie wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych było obowiązkiem nauczycieli przedmiotów (§ 51 ust. 6 statutu). Zgodnie z WSO, ocenianie bieżące w trakcie trwania roku szkolnego odbywa się w oparciu o wymagania edukacyjne ustalone przez nauczycieli prowadzących zajęcia, zaś wytyczne dydaktyczne do wymagań są szczegółowo określone przez Ministra Edukacji Narodowej. Zgodnie z WSO (pkt III, ppkt 3 „Nauczyciele na początku każdego roku szkolnego informują uczniów oraz ich rodziców (prawnych opiekunów) o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen kwalifikacyjnych z obowiązkowych zajęć edukacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania. Wymagania edukacyjne są sporządzone na piśmie i dostępne przed pierwszym zebraniem rodziców w roku szkolnym na stronie internetowej szkoły (www.szkolypto.pl) oraz w sekretariacie szkoły”. Zgodnie z § 15 ust. 2 ww. rozporządzenia MEN z dnia 30 kwietnia 2007 r., w statucie uregulowano skalę śródrocznej oceny klasyfikacyjnej z zachowania.

[Dowód: akta kontroli str. 8-25]

³ Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.

Wymagania edukacyjne dla klas I-III ustalone były szczegółowo w WSO. W odniesieniu do klas IV-VI uregulowano je w przedmiotowych systemach oceniania opracowywanych przez nauczycieli przedmiotów: plastyka, muzyka, wychowanie fizyczne, religia. W pozostałych przedmiotach obowiązywało obliczanie ocen wg skali przelicznika procentowego ujętego w WSO.

3. W okresie objętym kontrolą w SSP nr 4 miały miejsce dwie kontrole, których tematem była jakość kształcenia. [Dowód: akta kontroli str. 106-107]

Od 8 stycznia 2013 r. do 14 stycznia 2013 r. Podlaski Kurator Oświaty przeprowadził ewaluację problemową w dwóch obszarach: Procesy oraz Środowisko. W większości wymagań Szkołę oceniono na poziomie A i B⁴. Wynik ewaluacji przedstawiono w poniższej tabeli:

Obszar	Wymaganie	Poziom spełniania
Procesy	Szkoła ma koncepcję pracy	B
	Oferta edukacyjna umożliwia realizację podstawy programowej	C
	Procesy edukacyjne mają charakter zorganizowany	C
	Procesy edukacyjne są efektem współdziałania nauczycieli	B
	Kształtuje się postawy uczniów	B
	Prowadzone są działania służące wyrównaniu szans edukacyjnych	A
Środowisko	Wykorzystywane są zasoby środowiska na rzecz wzajemnego rozwoju	B
	Wykorzystywane są informacje o losach absolwentów	A
	Promowana jest wartość edukacji	B
	Rodzice są partnerami szkoły	A

We wprowadzeniu do ewaluacji zwrócono uwagę na sukcesy uczniów, w tym na najlepszy w Polsce wynik na sprawdzianie zewnętrznym (egzamin końcowy szóstoklasistów).

[Dowód: akta kontroli str. 108-137]

W dniu 09.04.2013 r. Podlaski Kurator Oświaty przeprowadził kontrolę SSP nr 4 w zakresie spełniania warunków określonych w art. 7 ust. 3⁵ ustawy o systemie oświaty. Ze sporządzonego protokołu kontroli wynika, że Szkoła spełnia warunki określone w powołanym przepisie. Zalecono podjęcie czynności mających na celu wprowadzenie zmian w danych zawartych w zgłoszeniu do ewidencji (dotyczyło nieaktualnego adresu Szkoły). Jak wynika z dokumentacji SSP nr 4, prawidłowy adres Szkoły był już wcześniej zgłoszony do ewidencji szkół niepublicznych.

[Dowód: akta kontroli str. 138-143, 153 i 265-269]

1.3. Źródła finansowania działalności szkoły

1. W okresie objętym kontrolą źródła pozyskiwania przez Szkołę środków finansowych były zgodne ze statutem i pochodziły z czesnego, dotacji celowych z budżetu Miasta Białystok (dotacje przewidziane dla szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych), z darowizn⁶. Roczne przychody na jednego ucznia wynosiły: 10.069 zł w 2010 r., 11.084 zł w 2011 r. i 11.091 zł w 2012 r. Głównym źródłem przychodów było czesne (51,3-54,4%) oraz dotacja przekazywana z budżetu Miasta Białystok (43,1-46,1%).

[Dowód: akta kontroli str. 147]

Wysokość czesnego ustalana była przez Walne Zgromadzenie PTO i wynosiła:

- 450 zł od 1 maja 2009 r.,
- 490 zł od 1 listopada 2010 r. (w protokole z Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia nie zapisano uzasadnienia podwyżki czesnego). [Dowód: akta kontroli str. 148-152]

⁴ Stosowano pięciostopniową skalę ocen od A (najwyższa) do E

⁵ Spełnianie warunków uzyskania uprawnień szkoły publicznej

⁶ Organ założycielski jest organizacją pożytku publicznego o(nr KRS 0000103760) i może otrzymywać 1% odpis z podatku dochodowego od osób fizycznych

Ustalono
nieprawidłowości

2. W okresie objętym kontrolą koszty Szkoły w przeliczeniu na jednego ucznia wynosiły 10.603 zł w 2010 r., 11.223 zł w 2011 i 11.210 zł w 2012 r. [Dowód: akta kontroli str. 147]

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Do 26 marca 2013 r. nie dostosowano § 51 ust. 2 statutu Szkoły do zmienionych uregulowań prawnych. Znajdował się tam zapis, iż zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów określa WSO opracowany na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁷. Obowiązujący w SSP nr 4 WSO oparty był zaś na rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁸. Według wyjaśnień dyrektora Szkoły Ewy Teresy Obuchowskiej, potrzeba aktualizacji statutu była przez nią zgłaszana 1 września 2010 r. Walnemu Zgromadzeniu PTO, które z nieznanym jej powodów nie podjęło w tej sprawie uchwały.

[Dowód: akta kontroli str. 23, 34-51, 58-105, 265-269 i 275-315]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie zgodność działalności Szkoły z ustawą o systemie oświaty.

2. Wyposażenie Szkoły do realizacji jej celów statutowych oraz zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pobytu w Szkole

2.1. Wyposażenie Szkoły w sprzęt i pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej

Opis stanu
faktycznego

Spełnianie zalecanych warunków realizacji szkolnych programów nauczania zostało sprawdzone w odniesieniu do przedmiotów: edukacja muzyczna, język angielski, zajęcia komputerowe i przyroda. Ustalono, że Szkoła była przygotowana pod względem posiadanego wyposażenia do realizacji przyjętych programów nauczania.

[Dowód: akta kontroli str. 169]

W Szkole przyjęto zasadę, że każdy oddział ma zajęcia w jednym stałym pomieszczeniu (oprócz wychowania fizycznego, informatyki). Do realizacji I etapu kształcenia uczniowie mają do dyspozycji salę składającą się z części edukacyjnej (wyposażoną w tablicę, stoliki i krzesła dostosowane do wzrostu uczniów) i rekreacyjnej (była to wydzielona część pomieszczenia z dywanikiem, na którym dzieci mogły wykonywać proste ćwiczenia ruchowe). W pobliżu klas I-III znajdowała się sala rekreacyjna. Sale były wyposażone w pomoce dydaktyczne i przedmioty potrzebne do prowadzenia zajęć. W ramach realizowanego programu nauczania „Szkoła na miarę” sale były wyposażone w „Skarbnice szkoły na miarę”, w skład której wchodziły m.in. kalki ułatwiające naukę pisania, „magiczna lupka” do samodzielnego sprawdzania odpowiedzi, kolorowe liczydło koralikowe, zestaw scenariuszy „Mapa klasy” do rozpoznawania potencjału uczniów w czterech podstawowych obszarach rozwoju. Edukację w klasach I-III powierzono jednemu nauczycielowi (oprócz nauki j. obcych i informatyki w części oddziałów nauczania zintegrowanego). W klasach I-III nauczany jest j. angielski i niemiecki (od III klasy). Uczniowie w pomieszczeniach klasowych mieli możliwość pozostawiania podręczników i przyborów szkolnych.

Ponieważ w Szkole nie było pracowni przedmiotowych, część pomocy dydaktycznych przynoszona była na zajęcia przez nauczycieli z pokoju nauczycielskiego. W SSP nr 4 nie ma wydzielonej sali do nauczania języków obcych. Każda sala wyposażona była w odtwarzacz płyt CD, rzutniki podłączone do komputera, sieć wi-fi. Płyty do nauki języków obcych posiadali nauczyciele przedmiotów. Słowniki znajdowały się w szkolnej bibliotece.

⁷ Dz. U. Nr 199, poz. 2046 ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.

W pracowni komputerowej była możliwość interaktywnego nauczania j. obcych (sluchawki, głośniki).

Do nauczania muzyki Szkoła posiadała pianino, keyboard, zestaw perkusyjny. W każdym pomieszczeniu klasowym znajdował się sprzęt do odtwarzania, nagrywania i nagłaśniania dźwięku. Nuty, śpiewniki, fonoteka, podręczniki muzyczne znajdowały się w szkolnej bibliotece.

Szkoła była wyposażona w reprodukcje, materiały plastyczne (kredki, masa plastyczna). Do prowadzenia zajęć z przyrody posiadano m. in. lupy, mikroskopy, zasuszone okazy roślin, tablice multimedialne, tablice dydaktyczne wieszane na ścianie, atlasy, mapy, proste odczynniki chemiczne, przyrządy do doświadczeń związanych z prądem elektrycznym, elektrostatyką i magnetyzmem.

Na zajęciach komputerowych uczniowie mieli do swojej dyspozycji komputer z dostępem do internetu.

Szkoła nie posiadała pracowni do prowadzenia zajęć technicznych. Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły Ewa Teresa Obuchowska „System pracy w szkole polega na tym, że każda klasa posiada własną salę, w której zajęcia prowadzą poszczególni nauczyciele przedmiotowi. Jedyną pracownią w szkole to pracownia komputerowa. Budynek jest skonstruowany w sposób, który nie pozwala na wyodrębnienie pomieszczenia na pracownię techniczną. Dzięki współpracy szkoły z rodzicami do szkoły przynoszone są materiały i narzędzia, na każde zajęcia na których jest to potrzebne, np. szycie, żywienie. W celu prezentacji technik wyświetlane są filmy. Zagadnienia związane z elektromechaniką prowadzone są w oparciu o pomoce dydaktyczne nauczyciela fizyki, przyrody. Zajęcia z bezpieczeństwa ruchu drogowego prowadzone są w oparciu o programy multimedialne, zaś zajęcia praktyczne na boisku szkolnym”.

[Dowód: akta kontroli str. 265-269]

Do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego Szkoła (wraz z zespołem szkół) posiadała asfaltowe boisko przystosowane do gry w koszykówkę i piłkę ręczną lub nożną. Obok boiska znajdowała się piaskownica do ćwiczenia skoków w dal. W budynku szkoły znajdowała się sala rekreacyjna (pow. ok. 70 m²), której podłoga wyłożona była elastyczną matą sportową. Sala ta wyposażona była w drabinki, zaś w jej narożniku znajdowało się pianino.

[Dowód: akta kontroli str. 259-263]

W okresie objętym kontrolą Szkoła nie miała sali gimnastycznej (oprócz sali rekreacyjnej). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół⁹ w klasach II etapu edukacyjnego zajęcia z wychowania fizycznego powinny być prowadzone w sali sportowej, w specjalnie przygotowanym pomieszczeniu zastępczym bądź na boisku szkolnym. Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły Ewa Teresa Obuchowska brak sali gimnastycznej lub sportowej spowodowany jest brakiem środków finansowych.

[Dowód: akta kontroli str. 265-269]

W latach 2009-2013 Szkoła wynajmowała salę gimnastyczną. I tak:

- a) w roku szkolnym 2009/2010 Zespół Szkół PTO (zwany dalej „Zespołem”) wynajął od Zespołu Szkół Zawodowych Nr 4 w Białymstoku salę gimnastyczną wraz z szatnią i pomieszczeniem gospodarczym na okres od 09.10.2009 r. do 30.04.2010 r. Salę gimnastyczną wynajęto na 8 godzin tygodniowo (na potrzeby obu szkół wchodzących w skład Zespołu), w terminach określonych w umowie (dzień, godziny zajęć). Zgodnie z planem zajęć edukacyjnych na rok szkolny 2009/2010, na prowadzenie zajęć z wychowania fizycznego (bez zajęć na pływalni) w Zespole zaplanowano 21 godzin tygodniowo, przy czym obowiązywała zasada, że dziewczęta i chłopcy mają zajęcia oddzielnie. W arkuszu organizacyjnym SSP nr 4, zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych¹⁰, zaplanowano po cztery godziny zajęć z wychowania fizycznego, z tego trzy godziny obowiązkowych zajęć klasowo-lekcyjnych z wychowania fizycznego – łącznie 12 godzin tygodniowo (dla czterech oddziałów) i po jednej godzinie na pływalni.

[Dowód: akta kontroli str. 174-175 i 178]

⁹ Dz. U. Nr 4, poz. 17.

¹⁰ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm. Przepis uchylony z dniem 01.09.2012 r.

Jednak w tygodniowym planie zajęć na rok 2009/2010 zaplanowano po dwie godziny zajęć wychowania fizycznego, mimo że zgodnie z ww. załącznikiem do rozporządzenia MENiS powinno się planować dziewięć godzin tygodniowo w trzyletnim cyklu nauczania, zaś kolejne trzy godziny mogą być realizowane w innych formach określonych w odrębnych przepisach.

Według wyjaśnień dyrektora Szkoły Ewy Teresy Obuchowskiej „Przyjęliśmy, że w planie zajęć zakładamy prowadzenie zajęć na sali gimnastycznej w wymiarze dwóch godzin w tygodniu, trzecia godzina to zajęcia na pływalni, zaś czwarta godzina w innych formach aktywności fizycznej, w takich jak: szachy (w naszej szkole w każdą sobotę 2-3 godziny), zawody sportowe, pikniki sportowe (...). Propozycję takiej formy prowadzenia zajęć w-f przedstawiałam na corocznych posiedzeniach rady pedagogicznej, która uchwalała ją zatwierdzała”. [Dowód: akta kontroli str. 265-269]

Według danych Szkoły zajęcia do wyboru przez uczniów w ramach wychowania fizycznego dotyczyły:

- kół sportowych (aerobik, tenis stołowy, piłka nożna). Na zajęcia uczęszczało 11-20 osób. Prowadzenie tych zajęć dokumentowane było w dziennikach,
- gry w szachy – w zajęciach uczestniczyli wszyscy uczniowie.

Ponadto corocznie Szkoła organizowała piknik sportowy, zaś przedstawiciele szkoły brali udział w „Mikołajkowych zawodach pływackich”. [Dowód: akta kontroli str. 258]

Jak wynika z umowy podpisanej z Zespołem Szkół Zawodowych Nr 4, w okresie od 01.09.2009 r. do 08.10.2009 r. oraz od 01.05.2010 r. do końca roku szkolnego, Szkoła nie dysponowała salą gimnastyczną.

Według wyjaśnień dyrektora Szkoły Ewy Teresy Obuchowskiej „We wrześniu oraz w maju-czerwcu korzystamy z boiska szkolnego. Jeżeli jest zła pogoda to wystawiamy stół do tenisa na korytarz szkolny i dzieci grają, zaś druga część ma zajęcia na sali rekreacyjnej”. [Dowód: akta kontroli str. 265-269]

Z porównania tygodniowego planu zajęć wychowania fizycznego z terminami zajęć na wynajmowanej sali gimnastycznej wynika, że:

- klasa IV nie miała zajęć na wynajmowanej sali gimnastycznej,
- klasa Va i Vb w piątek od 11.40 do 12.25 miała zaplanowany w-f, lecz w tym czasie nie była wynajęta sala gimnastyczna. [Dowód: akta kontroli str. 174-175 i 182-185]

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w odniesieniu do klasy IV „Na początku roku szkolnego korzystaliśmy z boiska szkolnego i naszej sali rekreacyjnej. Od 09.10.2010 r. zajęcia były prowadzone na sali rekreacyjnej. W trakcie semestru Zespół Szkół Zawodowych nr 4 (nie pamiętam dokładnie kiedy) poinformował nas, że jest możliwość skorzystania z dodatkowych godzin – nie podpisaliśmy aneksu, zaś godziny były dostosowane do naszego planu zajęć”. Odnosząc się do zajęć w-f w klasach V wyjaśniła, że „Na pewno zajęcia odbywały się na sali gimnastycznej Zespołu Szkół Zawodowych nr 4. W umowie jest błąd, rozliczaliśmy się z Zespołem Szkół Zawodowych na podstawie faktycznego wykorzystania sali. Zajęcia na sali były realizowane w grupach dziewcząt i chłopców, sala była podzielona na dwie części”.

[Dowód: akta kontroli str. 265-269]

- b) w roku szkolnym 2010/2011 Zespół wynajął od Zespołu Szkół Zawodowych Nr 4 w Białymstoku salę gimnastyczną wraz z szatnią i pomieszczeniem gospodarczym na okres od 09.10.2009 r. do 30.04.2010 r. Salę gimnastyczną wynajęto na 8 godzin tygodniowo (na potrzeby obu szkół wchodzących w skład Zespołu, które zgodnie z arkuszem organizacyjnym miały mieć 24 godziny zajęć klasowo-lekcyjnych tygodniowo) w terminach określonych w umowie. [Dowód: akta kontroli str. 176-177]

Analogicznie jak w roku szkolnym 2009/2010 na realizację obowiązkowych zajęć klasowo-lekcyjnych z wychowania fizycznego w klasach IV-VI zaplanowano po dwie godziny tygodniowo (plus jedna godzina zajęć na pływalni).

[Dowód: akta kontroli str. 186-188]

- c) w roku szkolnym 2011/2012 Zespół korzystał (od 01.10.2011 r. do 30.04.2012 r.) z sali gimnastycznej. Nie zawarto umowy w tej sprawie, zaś podstawą do korzystania

z pomieszczeni było pismo dyrektora Zespołu do dyrektora Zespołu Szkół Zawodowych nr 4 z prośbą o zarezerwowanie sali na 12 godzin klasowo-lekcyjnych tygodniowo (zgodnie z arkuszem organizacyjnym obowiązkowe zajęcia klasowo-lekcyjne z w-f powinny się odbywać w wymiarze 27 godzin tygodniowo dla obu szkół łącznie).

[Dowód: akta kontroli str. 186-188 i 194]

W opisywanym roku szkolnym, w planie zajęć zaplanowano wszystkim klasom po trzy godziny obowiązkowych zajęć klasowo-lekcyjnych z wychowania fizycznego tygodniowo (plus jedna godzina zajęć na pływalni). Z porównania tygodniowego planu zajęć wychowania fizycznego z terminami zajęć na wynajmowanej sali gimnastycznej wynika, że:

- klasa IVa i IVb nie mogła mieć dwóch godzin zajęć na wynajętej sali gimnastycznej (w poniedziałek 8.00-8.45 i czwartek 12.45-13.30),
- klasy Va, Vb i VI nie miały zaplanowanego wychowania fizycznego w porze wynajęcia sali gimnastycznej.

[Dowód: akta kontroli str. 189 i 195]

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: „Zespół Szkół Zawodowych nr 4 udostępnił nam salę gimnastyczną w poniedziałki wcześniej tj. od godz. 8.00. Korzystaliśmy z sali gimnastycznej Zespołu Szkół Zawodowych nr 4, mimo że nie mieliśmy podpisanej umowy. Ćwiczone w dużych grupach, liczących ponad 30 uczniów. Był to trudny dla SSP nr 4 rok do prowadzenia zajęć z w-f”.

[Dowód: akta kontroli str. 265-269]

- d) na rok szkolny 2012/2013 Zespół zawarł w dniu 25.09.2012 r. umowę z Szkołą Podstawową nr 34 w Białymstoku przy ul. Pogodnej 12, na mocy której wynajęto dużą salę gimnastyczną na prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych w wymiarze czterech godzin lekcyjnych tygodniowo. Zgodnie z arkuszem organizacyjnym Zespołu, obowiązkowe zajęcia klasowo-lekcyjne z wychowania fizycznego zaplanowano dla obu szkół w wymiarze 18 godzin tygodniowo.

[Dowód: akta kontroli str. 189, 195 i 197]

W planie zajęć Szkoły na realizację obowiązkowych zajęć klasowo-lekcyjnych z wychowania fizycznego w klasach IV-VI zaplanowano po dwie godziny tygodniowo (plus jedna godzina na pływalni). Zgodnie z załącznikiem nr 1 ust. 2 pkt 1 lit. „j” do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych¹¹, minimalny wymiar obowiązkowych zajęć z wychowania fizycznego w trzyletnim cyklu nauczania wynosi 385 godzin, co w przeliczeniu wynosi cztery godziny zajęć tygodniowo

Jak wynika z planu zajęć, termin wynajęcia sali gimnastycznej nie pokrywał się z godzinami zajęć z wychowania fizycznego żadnej z klas.

[Dowód: akta kontroli str. 198]

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: „Na sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej Nr 34 prowadzone są zajęcia w ramach czwartej godziny w-f. Pod okiem instruktora grają tam chłopcy w piłkę nożną. W tym samym czasie dziewczęta mają zajęcia z aerobiku. Umówiłam się ustnie z Prezesem Zarządu PS Shindokai Karate, że będziemy korzystać z sali gimnastycznej, która wcześniej należała do Zespołu Szkół Zawodowych nr 4. Salę nam udostępniono odpłatnie w piątki od 8.55 do 16.10. Była to ta sama sala, którą później wynajęliśmy od 01.02.2013 r. Odbywały się tam zajęcia dla klas V i VI zgodnie z planem zajęć. Klasa IV realizowała zajęcia w naszej sali rekreacyjnej”.

[Dowód: akta kontroli str. 265-269]

W dniu 01.02.2013 r. Zespół zawarł umowę z Polskim Stowarzyszeniem Shindokai Karate, na mocy którego wynajęto salę sportową o pow. 70 m² z matami do judo i zapasów, w celu prowadzenia zajęć sportowych i rekreacyjnych z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi w każdy piątek w godz. od. 9.00 do 16.00.

[Dowód: akta kontroli str. 199-200]

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że „Po podpisaniu umowy zajęcia były realizowane analogicznie jak w I semestrze (...) Na sali realizowane były zajęcia ogólnorozwojowe. Nie ma tam możliwości uprawiania gier zespołowych – obecnie stoi tam na środku sali

¹¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 204.

ring. Gry zespołowe uczniowie ćwiczą na boisku szkolnym, kiedy są sprzyjające warunki atmosferyczne.

W okresie objętym kontrolą Szkoła zapewniała uczniom wszystkich klas zajęcia na pływalni w wymiarze jednej godziny tygodniowo. [Dowód: akta kontroli str. 201]

W wyniku przeprowadzonych ankiet wśród uczniów klasy VI (31 osób), ich rodziców (29 wypełniło ankietę) i nauczycieli SSP nr 4 (22 osoby) ustalono, że:

- a) w ocenie uczniów:
 - budynek szkoły jest schludny, przestronny i nowocześnie wyposażony (74,2% ankietowanych),
 - nauczyciele korzystają z pomocy multimedialnych i dydaktycznych: odpowiedź „tak” zaznaczyło 61,3 %, odpowiedź „większość” – 32,3%,
- b) w ocenie nauczycieli warunki lokalowe są odpowiednie do realizacji programu nauczania (54,5%), zaś raczej są odpowiednie wg 40,9% ankietowanych,
- c) zdaniem rodziców uczniów:
 - liczba uczniów w klasie jest odpowiednia (96,6%). Jeden z rodziców zaznaczył odpowiedź „za duża”,
 - budynek szkoły jest odpowiednio przystosowany do potrzeb dydaktycznych i wychowawczych 58,6%. Odpowiedź „nie” zaznaczyło 34,5% osób, które wypełniły ankietę. [Dowód: akta kontroli str. 270-275]

2.2. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki

Opis stanu
faktycznego

Pomieszczenia użytkowane przez Szkołę spełniały wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹². Stosownie do § 3 ust. 1 wymienionego rozporządzenia dyrektor, co najmniej raz w roku, dokonywała kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i korzystania z obiektów należących do Szkoły. [Dowód: akta kontroli, str. 259-263]

Ustalone
nieprawidłowości

1. Szkoła nie zapewniała możliwości odbywania obowiązkowych zajęć klasowo-lekcyjnych z wychowania fizycznego na sali sportowej uczniom w niektórych oddziałach klas IV-VI.
2. Nie zabezpieczono poręczy balustrady (na schodach łączących kondygnację budynku) przed zsuwaniem się po niej (wbrew postanowieniom § 16 ust. 1 ww. rozporządzenia MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r.).
3. Na placu zabaw i na boisku szkolnym nie zamieszczono tablic informacyjnych określających zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego (wymaganych w § 31 ust. 6 powołanego rozporządzenia MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r.).
4. Wbrew obowiązkowi określonemu w § 5 ust. 1 wymienionego rozporządzenia, nie umieszczono w widocznym miejscu planu ewakuacji szkoły (dokumentację opisującą zasady ewakuacji przechowywano w sekretariacie).

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: „W świetle opinii architekta, który projektował część kondygnacyjną obiektu, wysokość balustrady utrudnia wspinanie się na nią i zsuwanie się po poręczach (...). Tablice informacyjne określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego zostały zdjęte po okresie zimowym, ponieważ uległy zniszczeniu. Zostaną wymienione w możliwie najkrótszym terminie (...). Podając przyczyny nieumieszczenia w widocznym miejscu planu ewakuacji szkoły, Pani Dyrektor wyjaśniła: „Nie miałam świadomości, iż istnieje taki obowiązek. Sprawy związane z bezpieczeństwem i higieną pracy w szkole powierzono zewnętrznemu podmiotowi, który odpowiada m.in. za szkolenia pracowników szkoły w tym zakresie oraz właściwe oznakowanie obiektu”.

[Dowód: akta kontroli, str. 259-269]

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, wyposażenie Szkoły do realizacji jej celów statutowych oraz zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pobytu w Szkole.

Ocena częściowa

¹² Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

3. Efekty dydaktyczne Szkoły

3.1. Wyniki klasyfikacji i promocji uczniów w wewnątrzszkolnym systemie oceniania

W okresie objętym kontrolą SSP nr 4 stosowała obowiązujące zasady klasyfikowania i promowania uczniów. Wszyscy uczniowie uzyskiwali promocję do następnej klasy (odpowiednio 149, 157 i 156 uczniów). Średnią ocen powyżej 4,75 otrzymało odpowiednio 34, 44 i 45 uczniów, co stanowiło odpowiednio 22,8%, 28% i 28,8% wszystkich uczniów. Wśród uczniów nie było osób zdających egzaminy poprawkowe.

[Dowód: akta kontroli str. 154]

3.2. Wyniki Szkoły na egzaminach zewnętrznych

1. W okresie objętym kontrolą w Szkole nie przeprowadzano zewnętrznego sprawdzianu umiejętności uczniów klas III w oparciu o testy przygotowane przez Centralną Komisję Egzaminacyjną (CKE) w ramach projektu OBUT (ogólnopolskie badanie umiejętności trzecioklasistów). Badania przeprowadzone były w oparciu o testy przygotowane przez wydawnictwo OPERON (rok szkolny 2009/2010 i 2011/2012), zaś w roku szkolnym 2010/2011 przez Instytut Badań Edukacyjnych (IBE). Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły, wybór sprawdzianów wynikał z dogodniejszego terminu ich przeprowadzenia.

[Dowód: akta kontroli str. 265-269]

Z danych Szkoły, których zakresy są porównywalne z wynikami OBUT dla całego kraju wynika, że we wszystkich tożsamych zakresach średnie wyniki SSP nr 4 były lepsze od średnich wyników krajowych. Od średnich wyników w kraju lepsze były też wyniki sprawdzianów w klasach i wynosiły one:

- w roku szkolnym 2009/2010 - 35,8 pkt. (średnia dla kraju wyniosła 24,56),
- w roku szkolnym 2010/2011 – 36,0 pkt. (średnia dla kraju wyniosła 25,27),
- w roku szkolnym 2011/2012 – 35,8 pkt. (średnia krajowa wyniosła 22,75).

[Dowód: akta kontroli str. 155-168]

2. Wyniki SSP nr 4 ze sprawdzianu zewnętrznego na skali stanin uplasował się na 8-9 staninie, tj. bardzo wysoki i najwyższy.

[Dowód: akta kontroli str. 203]

3. Wyniki sprawdzianów były analizowane na posiedzeniach rad pedagogicznych. Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły Ewa Teresa Obuchowska *„Na posiedzeniach rad pedagogicznych podsumowujących rok szkolny analizowaliśmy wyniki szkoły na tle danych przez OKE. Analizujemy, które umiejętności są dobrze przyswojone, nad którymi należy jeszcze pracować. Głównie interesują nas wyniki w staninach. Jeżeli w wyniku analiz stwierdzamy, że uczniowie mają problemy z jakąś umiejętnością to formułujemy wnioski do pracy kierowane do zespołu nauczycieli na kolejnym etapie (z I na II etap edukacyjny). Od kilku lat prowadzimy zajęcia fakultatywne przed sprawdzianami zewnętrznymi, żeby dzieci nauczyć umiejętności rozwiązywania testów oraz wzbogacić ich wiedzę. Jest to wynikiem obserwacji nauczycieli z pierwszych sprawdzianów zewnętrznych, w których stwierdziliśmy, że dzieci nie potrafią technicznie rozwiązywać testów. Daje to od wielu lat lepsze wyniki”*.

[Dowód: akta kontroli str. 265-269]

Z danych Szkoły wynika, że wyniki sprawdzianów w 2010 r. i 2011 r. zawierały się w pozycjach od „wyżej średniej” (odpowiednio 12,5% i 15,63%) do „najwyższego” (odpowiednio 31,25% i 37,5%). Wyniki testu kompetencyjnego na koniec klasy III („wejście”) w porównaniu do wyników sprawdzianu uczniów klasy VI („wyjście”) wskazują na poprawę wyników w staninie „bardzo wysoki” z 17,65% do 31,25%. Poziom „najwyższy” był nadal wysoki (55,25%), lecz pogorszył się w porównaniu do wyników testu z klasy III (76,47%). W grupie uczniów z wynikiem średnim była tylko jedna osoba – pozostali uczniowie uzyskali wyniki wysokie (jedna osoba), bardzo wysokie (5 uczniów) i najwyższe (9 uczniów).

Z przeliczenia efektów kształcenia w trzech grupach uczniów kończących Szkołę w 2012 r. (wyniki niskie, średnie i wysokie) wskazują, że wyniki wszystkich uczniów „na wejście” (klasa III) były wysokie, zaś „na wyjście” nadal wysoki wynik miało 15 uczniów, zaś jeden uzyskał wynik średni. W sprawdzianie z 2010 r. dwóch uczniów miało wynik średni, zaś w 2011 r. – pięciu uczniów (pozostałe wyniki były wysokie). [Dowód: akta kontroli str. 202]

3.3. Wyniki Szkoły uzyskane w konkursach i olimpiadach przedmiotowych

W okresie objętym kontrolą uczniowie SSP nr 4 wzięli udział 87 konkursach (59 przedmiotowych i 28 tematycznych). Finalistami było 187 uczniów, zaś 410 laureatami. Oprócz wyżej wymienionych, uczniowie SSP nr 4 w latach 2010-2013 byli uczestnikami 13 zawodów sportowych, z tego pięciu w pływaniu. [Dowód: akta kontroli str. 203-207]

3.4. Efekty kształcenia według opinii środowiska szkolnego

W wyniku przeprowadzonych ankiet ustalono następujące opinie dotyczące efektów kształcenia w SSP nr 4:

a) rodzice:

- w wystarczającym stopniu są informowani o postępach w nauce dziecka – 86,2%,
- zostali zapoznani z wymaganiami edukacyjnymi w szkole – 96,6%,
- Szkoła dobrze przygotowuje uczniów do egzaminów zewnętrznych – 79,3%,
- dziecko chodzi do Szkoły chętnie – 48,3%, raczej chętnie 44,8% ankietowanych,
- sprawdziany w sposób właściwy i rzetelny sprawdzają wiedzę uczniów – 51,7%. Odpowiedź „nie zawsze” zaznaczyło 37,9% ankietowanych rodziców;

b) nauczyciele:

- wyniki sprawdzianów są omawiane podczas rad pedagogicznych (100% ankietowanych), w indywidualnych rozmowach między nauczycielami (90,9%), podczas spotkań zespołów przedmiotowych 50%,
- nauczyciel realizując program nauczania w szczególności przekazuje treści i kształci umiejętności potrzebne na egzaminie zewnętrznym - 77,3%,
- uczniów oceniają często i systematycznie – 81,8%,
- sprawdziany w sposób właściwy i rzetelny sprawdzają wiedzę uczniów – 40,9%. Odpowiedź „raczej tak” zaznaczyło 59,1% ankietowanych,
- chęć i energię do wprowadzania innowacyjnych metod nauczania i nowych projektów zadeklarowało 86,4% ankietowanych;

c) uczniowie:

- wybierając Szkołę brali pod uwagę opinię o szkole i nauczycielach (51,6%), wyniki egzaminów zewnętrznych (38,7%), odległość od domu (32,3%)¹³,
- wyniki w nauce ankietowanego były bardzo dobre (48,4%), dobre (35,5%),
- uczeń uważa, że mógłby mieć lepsze oceny – 67,7%,
- uczeń jest oceniany sprawiedliwie 51,6%, „tak, przez większość nauczycieli” – 41,9%,
- uczeń jest na bieżąco informowany o ocenach i wie dlaczego takie otrzymał 77,4%. Odpowiedź „raczej tak” zaznaczyło 22,6% ankietowanych uczniów,
- nauczyciele dobrze przygotowują do sprawdzianów zewnętrznych 93,6%. Odpowiedź „tylko w ostatniej klasie” zaznaczyło 6,6% ankietowanych (tj. dwóch uczniów),
- uczeń lubi chodzić do szkoły 38,7%. Odpowiedź „raczej tak” zaznaczyło 48,4% ankietowanych,
- atmosfera w klasie jest twórcza i sprzyja nauce 38,7%. Odpowiedź „raczej tak” zaznaczyło 41,9% ankietowanych,
- sprawdziany w sposób właściwy i rzetelny sprawdzają wiedzę uczniów – 74,2% ankietowanych. [Dowód: akta kontroli str. 270-275]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie efekty dydaktyczne Szkoły.

¹³ wypełniając ankietę można było zaznaczyć kilka odpowiedzi.

4. Organizacja i realizacja procesu dydaktycznego

4.1. Kwalifikacje nauczycieli

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą zajęcia w Szkole prowadziło od 22 do 26 nauczycieli, w tym od 10 do 15 pełnozatrudnionych. W roku szkolnym 2012/2013 w Szkole zajęcia prowadziło 22 nauczycieli, z tego po ośmiu dyplomowanych i kontraktowych, pięciu mianowanych oraz jeden stażysta. Według danych dyrektora SSP nr 4 wszyscy nauczyciele mają wymagane kwalifikacje do prowadzenia powierzonych im zajęć. Szczegółowa kontrola NIK wytypowanych dokumentacji czterech nauczycieli wykazała, że posiadali oni kwalifikacje określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli¹⁴. [Dowód: akta kontroli str. 208-212]

4.2. Prawidłowość wdrożenia szkolnych programów nauczania

Opis stanu
faktycznego

21 spośród 22 programów nauczania stosowanych w Szkole zostało dopuszczonych do użytku przez dyrektora po uprzednim zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, tj. zgodnie z wymogami określonymi w art. 22a ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

[Dowód: akta kontroli, str.213-223]

Stosownie do wymogów art. 22a ust. 2b ustawy o systemie oświaty, w szkolnym zestawie programów nauczania uwzględniono wszystkie obowiązkowe zajęcia edukacyjne realizowane w szkole w latach szkolnych 2009/2010-2012/2013 (tj. podstawę programową kształcenia ogólnego dla I i II etapu edukacyjnego).

[Dowód: akta kontroli, str. 182-188, 195, 198, 213-223]

Ustalone
nieprawidłowości

W roku szkolnym 2012/2013 do nauczania zajęć komputerowych w klasie IV stosowano program „Lubię to!”, który - wbrew wymogom art. 22a ust.2 ustawy o systemie oświaty – nie został zaopiniowany przez radę pedagogiczną i dopuszczony do użytku przez dyrektora szkoły. Pani Dyrektor wyjaśniła, że spowodowane to było niezgłoszeniem programu przez nauczyciela informatyki. Program ten spełniał jednak wymogi nowej podstawy programowej dla kl. IV.

[Dowód: akta kontroli, str.214, 265-269]

4.3. Zgodność realizacji programów nauczania z podstawą programową kształcenia ogólnego

Opis stanu
faktycznego

Analiza stosowanych w roku szkolnym 2012/2013 programów do nauczania zintegrowanego oraz nauczania w kl. IV języka polskiego, matematyki, przyrody, plastyki i muzyki wykazała, że spełniały one wymogi określone w § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczenia w szkole programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników¹⁵ (tzw. „nowa podstawa programowa”), bowiem zawarto w nich:

- treści zgodne z treściami nauczania określonymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego,
- sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania, z uwzględnieniem możliwości indywidualizacji pracy w zależności od potrzeb i możliwości uczniów,
- opis założonych osiągnięć ucznia, a w przypadku programów nauczania ogólnego uwzględniającego dotychczasową podstawę programową kształcenia ogólnego - opis założonych osiągnięć ucznia z uwzględnieniem standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów,
- propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć ucznia.

Programy te, przed dopuszczeniem do użytku szkolnego, zostały zaopiniowane przez nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych, posiadających wykształcenie wyższe i kwalifikacje wymagane do prowadzenia odpowiednich zajęć edukacyjnych, a także przez zespoły nauczycielskie (lub radę pedagogiczną). Dyrektor Szkoły, przed dopuszczeniem programów do użytku, nie zasięgała opinii konsultantów lub doradców metodycznych gdyż –

¹⁴ Dz. U. Nr 50, poz. 400.

¹⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 752.

jak wyjaśniła - programy te posiadają już dopuszczenia oparte na opiniach ekspertów (konsultantów lub doradców metodycznych), powołanych przez MEN.

[Dowód: akta kontroli, str. 224-229, 265-269]

Wymienione programy realizowano z wykorzystaniem form pracy z uczniem, zalecanych w nowej podstawie programowej.

[Dowód: akta kontroli, str. 230-240]

Wpływ na wybór programu nauczania zadeklarowało 21 spośród 22 nauczycieli, którzy wzięli udział w ankiecie przeprowadzonej w trakcie kontroli. W ocenie większości z nich, stosowane pomoce dydaktyczne były nowoczesne (14 odpowiedzi), wystarczające do realizacji programów nauczania (15) i uzupełniane na bieżąco w ramach zgłaszanych potrzeb (22 odpowiedzi). Część nauczycieli wskazała na brakujące pomoce, które mogłyby uatrakcyjnić prowadzone lekcje, takie jak: szybszy Internet (7 odpowiedzi), oprogramowanie multimedialne, graficzne, audiowizualne (11), podłączony na stałe zestaw multimedialny (4), filmy edukacyjne (2) lub plansze informacyjne (2 odpowiedzi).

Ankietowani rodzice (28 z 29) stwierdziło, że zostali zapoznani z wymaganiami edukacyjnymi w Szkole. Wszyscy biorący udział w ankiecie rodzice ocenili, że przyjęte w Szkole wymagania edukacyjne zapewniały wysoki poziom wiedzy merytorycznej uczniów. 21 respondentów miało wpływ na ofertę edukacyjną poprzez wybór zajęć pozalekcyjnych (20 osób) lub języka obcego (1 rodzic), natomiast wpływu takiego nie miało 8 ankietowanych.

Spośród 31 uczniów, 30 ankietowanych wskazało, że zostali zapoznani z wymaganiami edukacyjnymi dotyczącymi poszczególnych przedmiotów.

[Dowód: akta kontroli, str. 270-275]

4.4. Zachowanie minimalnego wymiaru obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla danego cyklu nauczania na każdym etapie edukacji

Opis stanu faktycznego

Wymiar zajęć edukacyjnych, przyjęty w szkolnym planie nauczania w trzyletnim cyklu kształcenia dla I i II etapu edukacyjnego, był zgodny z ramowym planem nauczania dla szkoły podstawowej określonym w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych¹⁶.

[Dowód: akta kontroli, str. 241-242]

Zajęcia edukacyjne z przedmiotów objętych sprawdzianem zrealizowano w całym cyklu nauczania w wymiarze:

- język polski: 428 godz. w oddziale „A” i 441 godz. w oddziale „B”, co stanowiło odpowiednio 103% i 106% planowanej liczby godzin¹⁷,
- matematyka: 401 godz. w każdym z dwóch oddziałów (96,7% planu),
- przyroda: 240 godz. w oddziale „A” i 238 godz. w oddziale „B” (96,4% i 95,6% planowanej liczby godzin).

[Dowód: akta kontroli, str. 243]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie organizację i realizację procesu dydaktycznego. Stwierdzona nieprawidłowość w dopuszczeniu do realizacji jednego programu nauczania nie miał wpływu na ocenę w obszarze.

5. Wspieranie kształcenia uczniów z trudnościami w nauce i zaburzeniami rozwojowymi

Opis stanu faktycznego

W roku szkolnym 2012/2013 dziesięciu uczniów SSP nr 4 posiadało orzeczenia lub opinie poradni psychologiczno-pedagogicznych lub specjalistycznych, z tego u dziewięciu stwierdzono dysortografię, dysleksję, trudności adaptacyjne. W odniesieniu do uczniów mających trudności z nauką prowadzone były zajęcia terapii pedagogicznej (m.in. trening ortograficzny, usprawnienie percepcji wzrokowej i słuchowej, doskonalenie techniki), arteterapeutyczne.

[Dowód: akta kontroli str. 244]

¹⁶ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

¹⁷ Przewidywana do realizacji, wg tygodniowego rozkładu, liczba zajęć, po uwzględnieniu ferii szkolnych i innych dni wolnych od zajęć (np. 14 października, 1 i 11 listopada, 6 stycznia, 1 i 3 maja, Boże Ciało).

W roku szkolnym 2012/2013 Szkoła także z własnej inicjatywy lub na wniosek rodziców zorganizowała pomoc 39 uczniom mającym trudności w nauce. Były to również zajęcia z terapii pedagogicznej, arteterapeutyczne, logopedyczne.

[Dowód: akta kontroli str. 245-247]

Do dnia zakończenia kontroli zorganizowano 23 zajęcia wspierające uczniów, na które uczęszczało od jednego (terapia indywidualna) do 15 uczniów. Frekwencja na tych zajęciach wynosiła od 21% do 100%.

[Dowód: akta kontroli str. 248]

W okresie objętym kontrolą w Szkole nie było przypadku niezyskania promocji do klasy następnej bądź uzyskania promocji z poprawkami.

W wyniku przeprowadzonych ankiet ustalono następujące opinie dotyczące udzielanej w Szkole pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wsparcia uczniów w wyrównywaniu szans edukacyjnych:

a) rodzice:

- 44,8% ankietowanych uważa, że ich dziecko ma dobry lub dostateczny dostęp do pomocy ze strony psychologa. Taki sam odsetek nie wie, czy dostęp ten jest dobry lub dostateczny, zaś 10,3% uznało, że dostęp jest niewystarczający,
- 62,1% uznało, że dostęp do pedagoga jest dobry lub dostateczny. Odpowiedź „nie wiem” zaznaczyło 34,5% ankietowanych. Jedna osoba uznała, że dostęp ten jest niewystarczający,
- 58,6% ankietowanych stwierdziło, że dostęp dziecka do logopedy jest dobry lub dostateczny. Odpowiedź „nie wiem” zaznaczyło 34,5% ankietowanych,
- wszyscy ankietowani nauczyciele stwierdzili, że mogą liczyć na pomoc psychologa lub pedagoga szkolnego aby wspierać rozwój uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi,
- od 71% do 83,9% uczniów klas VI odpowiedziało, że zawsze kiedy potrzebują, mogą skorzystać z pomocy psychologa, pedagoga i logopedy. Żaden z uczniów nie wybrał w ankiecie odpowiedzi „nie mogę skorzystać”.

[Dowód: akta kontroli str. 270-275]

W opinii dyrektora Szkoły, stosowane przez Szkołę działania pomocowe wobec uczniów mających orzeczenia lub opinie z poradni psychologiczno-pedagogicznej lub specjalistycznych, przyniosły poprawę wyników w nauce lub zachowaniu. Uczniowie, którzy np. uczęszczali na treningi ortograficzne, dzięki stosowanej terapii ich umiejętności w tym zakresie znacznie się poprawiły (oceny). Także zajęcia z logopedą przynosiły na II etapie edukacyjnym widoczne efekty w postaci poprawy wymowy. Jeden z uczniów z dysleksją rozwojową głęboką dzięki wspomaganiam w ramach terapii indywidualnej oraz zespołów wyrównawczych osiągnął sukces w nauce w postaci świadectwa z wyróżnieniem w roku szkolnym 2011/2012, zaś w br. startował w wojewódzkim konkursie historycznym. Dzięki pracy Szkoły okazało się, że uczeń ma dobrą pamięć i jest w stanie wykorzystywać wiedzę w praktyce, pod warunkiem, że usłyszy polecenie lub pytanie. Jego kłopotem był brak zrozumienia czytanego tekstu, polecenia. W Szkole nie ma uczniów stwarzających problemy z powodu złego zachowania.

[Dowód: akta kontroli str. 265-269]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wspieranie przez Szkołę uczniów z trudnościami w nauce.

6. Wspieranie kształcenia uczniów uzdolnionych

1. W roku szkolnym 2012/2013 Szkoła wspierała 154 uczniów uzdolnionych (niektórzy uczniowie w ramach kilku przedmiotów). Uczniowie korzystali z zajęć dodatkowych m.in. w ramach koła historycznego, logicznego myślenia, języka polskiego, języka niemieckiego i angielskiego, koła przyrodniczego, plastycznego, matematycznego.

[Dowód: akta kontroli str. 249-254]

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą sześciu uczniów SSP nr 4 otrzymywało stypendium Prezydenta Miasta Białegostoku za wyniki w nauce, w tym jeden także za osiągnięcia artystyczne.

[Dowód: akta kontroli str. 257]

2. W Szkole rozpoznawane były indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz indywidualne możliwości psychofizyczne uczniów. Jak wyjaśniła dyrektor Ewa Teresa Obuchowska „*We wrześniu dzieci przychodzące do Szkoły do klasy I i do klasy IV są diagnozowane pod kątem trudności w nauce, wymowie. Tak samo postępuje się rozpoznając uzdolnienia u poszczególnych uczniów. Pod koniec każdego semestru przeprowadzane są testy. W zintegrowanym kształceniu testy ogólne, zaś na II etapie przedmiotowe z częścią wykraczającą poza treści podstawy programowej, dające możliwość wykazania się wiedzą pozaszkolną. Uczniowie wybierający się, są zapraszani do udziału w zajęciach w kołach zainteresowań. Przeprowadza się w Szkole konkursy ogólnopolskie interdyscyplinarne i przedmiotowe o znacznym stopniu trudności – np. organizowane przez firmy edukacyjne JERSZ, Szkolna Akademia Wiedzy. Mamy bardzo dużo dzieci, które chcą się sprawdzić na tle innych uczniów w Polsce.*”

[Dowód: akta kontroli str. 265-269]

W SSP nr 4 prowadzono 11 zajęć pozalekcyjnych skierowanych do uczniów uzdolnionych, na które uczęszczało 140 uczniów. Zajęcia te dotyczyły głównie koła matematycznego i logicznego myślenia (6 kół, na które uczęszczało od 6 do 18 osób). Frekwencja na tych zajęciach wynosiła ponad 90%.

[Dowód: akta kontroli str. 249-254]

Jak wynika z ankiet przeprowadzonych przez NIK:

- a) wg rodziców uczniów, oferta zajęć pozalekcyjnych w Szkole była odpowiednia (92,9% ankietowanych), zaś pomoc uczniom mającym problemy w nauce była dostateczna (65,2%),
- b) wg nauczycieli, dyrektor wspiera nauczycieli w przygotowaniu uczniów do udziału w konkursach, olimpiadach i zawodach pozaszkolnych (86,4% ankietowanych wybrało odpowiedź „tak”),
- c) zdaniem uczniów:
 - 96% uważa, że w szkole może rozwijać swoje zainteresowania poprzez uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych,
 - 83,9% w razie problemów mogła zwrócić się do nauczyciela o pomoc; pozostała część uczniów wybrała odpowiedź „często”,
 - 64,5% korzysta z płatnych zajęć pozalekcyjnych (pozostała część nie korzysta).

[Dowód: akta kontroli str. 270-275]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wspieranie przez Szkołę uczniów uzdolnionych.

7. Wspieranie rozwoju zainteresowań uczniów

Opis stanu
faktycznego

W roku szkolnym 2012/2013 zorganizowała 24 zajęcia pozalekcyjne skierowane do ogółu uczniów w celu rozwoju ich zainteresowań i zagospodarowania czasu wolnego. Były to zajęcia w kołach przedmiotowych (np. historyczne, plastyczne, przyrodnicze), muzycznych i wokalnych i w kole technicznym. Na zajęcia uczęszczało od 4 do 46 uczniów, zaś frekwencja na zajęciach wyniosła od 57% do 100%.

[Dowód: akta kontroli str. 256]

Rozpoznawanie potrzeb uczniów w zakresie rozwoju ich zainteresowań i zagospodarowania wolnego czasu prowadzone jest poprzez zasięganie informacji u uczniów. Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły Ewa Teresa Obuchowska „*Wszyscy uczniowie we wrześniu wypełniają ankietę, w której przedstawiana jest oferta Szkoły dotycząca zagospodarowania wolnego czasu, zaś z drugiej uczniowie przedstawiają swoje oczekiwania, zainteresowania. Na podstawie tych ankiet tworzony jest plan zajęć pozalekcyjnych. W ankietach uczniowie muszą zadeklarować uczęszczanie na zajęcia przez co najmniej jeden semestr. Jeżeli uczeń nie zadeklaruje udziału w kołach zainteresowań, będą wolny czas spędzał w świetlicy szkolnej.*”

[Dowód: akta kontroli str. 269]

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wspieranie przez Szkołę rozwoju zainteresowań uczniów.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, wnosi o:

- 1) podjęcie działań zmierzających do zapewnienia wszystkim uczniom możliwości odbywania obowiązkowych zajęć klasowo-lekcyjnych z wychowania fizycznego w sali sportowej,
- 2) dopuszczenie do użytku programu do nauki zajęć komputerowych,
- 3) usunięcie odstępstw od wymogów określonych w przepisach §§ 5 ust.1, 16 ust. 1 i 31 ust. 6. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 27 maja 2013 r.

Kontrolerzy:

Władysław Radgowski
gł. specjalista k. p.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up. WICEDYREKTOR
Agata Ciupa

.....
podpis

.....
podpis

Krzysztof Gołębiowski
gł. specjalista k. p.

.....
podpis